

Gyilkos szerepben

Quick – svéd, 2019. Rendezte: **Mikael Håfström**. Írta: **Erlend Loe**. Kép: **Ragna Jorming**. Zene: **Karl és Par Frid**. Szereplők: **David Dencik** (Quick), **Jonas Karlsson** (Hannes), **Alba August** (Jenny), **Magnus Roosmann** (Christer). Gyártó: **Brain Academy / Nordisk Film**. Forgalmazó: **ADS Service**. *Feliratos*. 122 perc.

Mikael Håfström filmjét a svéd és a külföldi közönség valószínűleg egész más prizmán keresztül nézi. A svéd nézők többsége feltehetően ismeri Thomas Quick, azaz Sture Bergwall történetét, akit fegyveres rablásért ítélték el a 90-es évek elején, és később 33 gyilkosságot vallott be. Számukra a „bűnös-e vagy sem?” kérdése nem kérdés, helyette a pszichológiai motivációkra és a nyomozati munka részleteire kíváncsiak. A beavatatlanok viszont elsősorban krimiként nézhetik a filmet, és ha műfaji szempontból akadnak is hiányosságai, meglehetősen alaposan dokumentálja a svéd kriminalisztika talán leghíresebb esetét.

Håfström ugyanakkor nem elégszik meg a valós események rögzítésével, keretezni is próbálja azokat, illetve nemcsak Bergwall, de a botrányt felgöngyölítő oknyomozó újságíró, Hannes Råstam portréját is megrajzolja. A különféle nézőpontok és narratívák közti egyensúlyozás azonban mint-ha meghaladná a rendező,

A világ dicsősége

Gloria mundi – francia, 2020. Rendezte: **Robert Guédiguian**. Írta: **Serge Valletti és Robert Guédiguian**. Kép: **Pierre Milon**. Zene: **Michel Petrossian**. Szereplők: **Gérard Meylan** (Daniel), **Ariane Ascaride** (Sylvie), **Jean-Pierre Darroussin** (Richard), **Anaïs Demoustier** (Mathilda), **Lola Naymark** (Aurore). Gyártó: **AGAT Films & Cie / Ex Nihilo**. Forgalmazó: **Vertigo Média**. *Feliratos*. 106 perc.

Robert Guédiguian francia filmrendező az 1980-as évek eleje óta szinte minden évben, de legalább két évente készít filmet, néhányat nálunk is bemutattak korábban (*Nyugodt város*, *Lady Jane*, *A Kili-mandzsáró hava*). A történetek gyakran kötődnek szülővárosához, Marseilles-hez, és szinte állandóan ugyanazokkal a színészekkel, köztük a szintén marseilles-i születésű Ariane Ascaride-dal (aki a felesége is) és Gérard Meylan-nal dolgozik. A 2019-es *A világ dicsősége* is Marseilles-ben játszódik, megszokott színészeit vonultatja fel és kedvelt témáját, a munkás-

osztálybeliek megélhetésért folytatott nehéz és gyakran kudarcra ítélt küzdelmét mutatja. Guédiguian ahhoz a minimális eszközökkel, egyszerű történetvezetéssel, erőteljes színészi jelenléttel és határozott társadalomkritikai szemlélettel dolgozó irányhoz tartozik, melynek legfontosabb kortárs képviselői Mike Leigh, Ken Loach és a Dardenne-testvérek.

A film középpontjában Daniel figurája áll, aki hosszú időt töltött börtönben emberölésért – bár a pontos részletek homályban maradnak, minden arra utal, hogy rosszkor volt rossz helyen és valaki életének megmentése érdekében követte el a bűnt. Börtönbe kerülésekor felesége, Sylvie éppen várandós volt első gyermekükkel, aki mostanra maga is anya lett. A börtönből szabaduló Daniel a nagyapai szerepen keresztül próbálja újra felvenni a kapcsolatot a családdal – egykori felesége régen újraházasodott, és van egy közös lányuk a második férjével. Az elején ugyan mindenkinek van a családban munkája (takarító, buszsofőr, Uber-sofőr, bolti eladó), azonban sorra érik őket

a különféle szerencsétlenségek, amelyek egy pillanat alatt romba dönthetik anyagilag ingatag egzisztenciájukat. A történet lassan és előre megjósolhatóan halad a tragikus vég felé. A színészi alakítások, főleg az új családfő és Daniel közös pillanatai, a Daniel által fabrikált haikusok szolgáltatva különös hangulat, valamint a jó érzéssel elhelyezett Ravel zenék teszik igazán élvezhetővé a filmet. A drámai vég sem marad el, de összességében hiányzik az a drámai erő, ami egy jó Leigh-, Loach- vagy Dardenne-filmben mindig megvan.

VINCZE TERÉZ

illetve az író, Erlend Loe képességeit. Az egyik sorvezető David Fincher *Mindhunter* című sorozata lehetett, amelyben szintűgy sorozatgyilkosokkal készült interjúkra fűzik fel a cselekményt, miközben a nyomozók magánéleti és szakmai krízisei is nagy szerepet kapnak. Háfströmből azonban hiányzik Fincher stílusérzéke és vizuális eleganciája, sokkal harsányabb és nyersebb eszközökkel él. A főkusz nála Bergwall helyett inkább Råstamra került, ami anynyiban indokolt, hogy nélküle a botrány ki sem pattant volna, ráadásul ő maga is tragikus figura (még a nyomozás közben rákkal diagnosztizálták, és 2012-ben elhunyt), a bő kétórás játékidőt azonban az ő története egyáltalán nem indokolja. A *Gyilkos szerepben* aránytévészteseit némileg ellensúlyozza a kiváló casting. Jonas Karlsson is remek a megszállott újságíró szerepében, David Dencik viszont igazi mesterkurzust mutat be Thomas Quickként – ha más nem is, az ő játéka a legjobb Fincher-thrillereket idézi.

BASKI SÁNDOR

Gonosz csoda ▹

The Unholy – amerikai, 2021. Rendezte: Evan Spiliotopoulos. Írta: James Herbert regényéből Evan Spiliotopoulos. Kép: Craig Wobleski. Zene: Joseph Bishara. Szereplők: Jeffrey Dean Morgan (Fenn), Katie Aselton (Natalie), Cricket Brown (Alice), Cary Elwes (Gyles), Diogo Morgado (Delgarde). Gyártó: Ghost House Pictures / Screen Gems. Forgalmazó: Big Bang Média. Feliratos. 99 perc.

James Herbert neves rémregény-szerzővel – akit a kortárs horror kritikák zöme „brit Stephen King”-nek, Stephen King „kortárs Robert E. Howard”-nak nevez – igen mostohán bánik a mozgókép istene: maroknyi bestseller-feldolgozása aligha öregbíti szerzőjük jól megérdemelt írói hírnevét: a *Survivor* lomha *ozploitation*-jéből csupán a nyitány méregdrága repülőgépkatasztrófája, a *Haunted* kamarahorrorjából pusztán az ifjú Kate Beckinsale gyakori meztelenkedései, a *Patkányok* hírhedt *splatterpunk*ját feldolgozó trash-opusból (*Deadly Eyes*) pedig csak a mutáns rágcsálóknak öltöztetett tacsókók számíthatnak szerény lábjegyzetre a rémfilm-bibliákban. Pedig Herbert jóformán mindent megadhat egy lelkes adaptátornak – alaposan kidolgozott karaktereket, hajmeresztő borzalmakat, váratlan csavart – mint ezt 1983-as *Shrine* (*Keztyhely*) című műve is bizonyítja, amelyben egy brit falucskába vetődő újságíró tanúja lesz egy süketnéma

kislány Mária-látomásoktól elnyert instant csodatévő-karrierjének, majd hitű ateistaként nyomozni kezd és kideríti, hogy egy cseppet sem szeplőtelen névrokon áll a háttérben és ajándéka sokkal inkább átok.

Habár az idei hollywoodi feldolgozás rendezője, Evan Spiliotopoulos szakmáját tekintve forgatókönyv-iparos – aki hangyaszorgalommal dolgozta fel magát az *Oroszlánkirály másfél* ötletstábjából az élőszereplős *Szépség és szörnyeteg*-remake *társírójáig* –, első teljesen önálló munkájával nem szolgáltatott igazságot Herbertnek. Túl azon, hogy a színes karaktergárda lefaragásával és egy rejtélyes mellékzál kihúzásával alig másfél órára slankította az 500 oldalas regényt, valamint precíz piaci érzékkel rátapintott arra, hogy érdemesebb démoni babára cserélni a 11 éves kisgazdája harmadik mellbimbóját szopogató sätánmacskát, csupán egy gyatra szerzői átértelmezéssel járult hozzá a regény meggyalázáshoz. Zügfrirkász-hőse afféle *fake news*-profétaként maga szabadítja el a démoni hatalmat és csak nyilvános szakmai önkritikával képes megfékezni pusztítását, imígyen felhívja a figyelmet az írástudók felelősségére – bár a film rémes dialógusait és kizárólag dupla sokkeffektusokra építő rémjeleneteit elnézve maga a rendező kegyes jóindulattal sem sorolható közéjük.

VARRÓ ATTILA

A hivatlan ▹

The Wretched – amerikai, 2019. Rendezte és írta: Brett és Drew T. Pierce. Kép: Conor Murphy. Zene: Devin Burrows. Szereplők: John-Paul Howard (Ben), Piper Curda (Mallory), Jamison Jones (Liam), Azie Tesfai (Sara), Zarah Mahler (Abby). Gyártó: Cailleach Productions. Forgalmazó: ADS Service Kft. Szinkronizált. 95 perc.

Úgy tűnik, mintha Brett és Drew T. Pierce *A hivatlan* című horrorja rémesen egyszerű alapképletre épülne: őszreg erdei boszorkány fészkeli be magát az álmos kisvárosba, s mágiájával foglyul ejt egy gyanútlan családot. A szomszédban lakó kamaszfiú idejekorán felfedezi a fondorlatos ármányt, sőt megpróbál szembeszállni a szörnyűséges teremtménnyel, csak hogy akarva-akaratlanul veszélybe sodorja cimboraít és frissen elvált apját is. Eddig a nem túlságosan eredeti történet, mely mégis sokat ígérő rétegekkel bővül: a testvérpár nem pusztán a műfajban veretes hagyománnyal bíró boszorkánymitoszt reaktiválja, de munkájuk egyenesen olyan, mintha a *Disturbia* ülné nászát a *coming-of-age* történiákkal és az elmúlt évtizedben módfelett sikkes démonfilmekkel, miközben a tárgyi világ, továbbá egyes motívumok konkrétan is utalnak seregnyi kultklasszikusra (az *E.T.* vagy *A cápa* mellett a Stephen King-féle *Azra*, sőt *Az Álmosvölgy legendájára* is).

A kérdés csupán az, vajon a Pierce-fivérek képesek-e rendet vágni a különböző műfaji regiszterek ágas-bogas erdejében. Sajnos nem épp rezzenéstelen kézzel szövik a szálakat: filmjük ritmusa sok esetben pontatlan, és az első fél órában szinte csak apró jelenetszilánkokat villantanak fel mind a felnövéstörténetből, mind a háttérben zajló boszorkányinvázióból. Mivel a szcénák többsége felépítetlen, a szüzsé foghíjára (még az antagonista indítékára sem derül fény) a figurarajzok elnagyoltak, így nincs semmi, ami hosszabb távon táplálná a feszültséget. Öröm az ürömben, hogy a testvérek tetszetős miliőt komponáltak a cérnávékony sztori köré – a léckerítések nélküli, szinte egymásba kapaszkodó családi házak tényleg a sátáni gonoszság melegágyának tűnnek, az ihletetlen karcos, a nyolcvanas évek emlékeztető képi világ pedig szinte megdelejez. Ezért is kár, hogy *A hivatlan* szinte végig elhasznált kliséelemekkel dolgozik.

KOVÁCS PATRIK

Valaki a túloldalon

Andra sidan – svéd, 2020. Rendezte és írta: **Tord Danielsson** és **Oskar Mellander**. Kép: **Henrik Johansson**. Zene: **Jonas Wikstrand**. Szereplők: **Dilan Gwyn** (Shirin), **Linus Wahlgren** (Fredrik), **Henrik Norlen** (Peter), **Niklas Jarneheim** (Maklare). Gyártó: **Breidablick Film**. Forgalmazó: **Vertigo Média**. *Feliratos*. 87 perc.

A műfaji alaphangot megadó Anyitójelenet után egy háromtagú családot látunk egy autóban. A férfi, a nő és a kisfiú erdők között vezető, hosszú úton tart új otthona felé, némileg abban is bízva, hogy a környezetváltozás erősebbre fűzi majd kötelékeiket. Örömmel veszik át a takaros hely kulcsait, és hamarosan be is lakják mindegyik helyiséget, ám a fiút valami nyugtalanítja: úgy érzi, van itt még valaki, egy hang

pedig állandóan játszani hívja. Noha a felütés Kubrick művészhorrorját, *A ragyogást* idézi, a folytatás más irányba halad. *A Valaki a túloldalon* a közel egy évtizede sokadik újravirágzásába kezdő, és azóta is töretlenül újabb szírmokat bontó kísértet ház-tematika sokadik darabja, amely – a *Démonok között*-sorozat hagyományait folytatva – állítólag megtörtént események alapján készült; az alkotók minduntalan emlékeztetnek is minket erre, *Az elnök embereit* idéző precizitással újra és újra kiírva, pontosan mikor játszódnak a látott események.

Skandinávia a közelmúltban – az irodalom felől indulva – megújította a bűnügyi műfajt, nem csupán karakteres nyomozókat és hangulatot, de szinte kötelezővé vált tematikai elemeket is rendszeresen szerepeltetve. Danielsson és Mellander első nagyjátékfilmje sem nélkülözi az északi ízt: noha élvezettel és hatásosan ijesztgetnek szereplőt és nézőt egyaránt, a rémület feloldásához a családtagok közti viszony analízisére van szükség. Ahhoz, hogy a vakítóan fehérre meszelt falú új ház otthonként is szolgáljon (és a szomszédos, sötét és elhagyatott épületből áthallatszó, régi tragédiákról suttogó hangok végre elnémuljanak), teljes megértés és bizalom kell. Legfőképp pedig az, hogy az édesanyját elvesztett kisfiú és a kényszerű anyaszereppel küszködő új lélettárs végre kölcsönösen is elfogadják egymást.

FEKETE TAMÁS

Tom és Jerry

Tom and Jerry – amerikai, 2021. Rendezte: **Tim Story**. Írta: **Kevin Costello**. Kép: **Alan Stewart**. Zene: **Christopher Lennertz**. Szereplők: **Chloë Grace Moretz** (Kayla), **Michael Pena** (Terence), **Jordan Bolger** (Cameron), **Rob Delaney** (Dubros). Gyártó: **Hanna-Barbera Productions / Warner Bros Animation**. Forgalmazó: **Intercom**. *Szinkronizált*. 101 perc.

Röpülve rappelnek rajzolt Ragalambok New York felett a friss *Tom és Jerry* bevezető képsorában, és ez pontosan belövi az elnyúlhatetlen macska-egér rajzfilmpáros kalandjait kínáló új mozi szellemi nivóját. Nyolcvan éve kergeti egymást Tom és Jerry (pontosabban a macska az egeret), ha pedig a nagy püfölések és lakásrombolások közben néha megpihennek, mozifilmekbe kirándulnak: első egészestés, a rajzfilmformátumot megőrző fellépésükben barátságot kötöttek és dalra fakadtak (*Tom és Jerry – A moziban!*, 1992), az új változatban

animált mivoltuk megmarad ugyan – szerencsére nem kornyikálnak –, ámde hús-vér szereplőkkel (élen a feltűnően sokat grimaszoló Chloë Grace Moretzcel) körbevéve kénytelenek mókázni. Ez sem újdonság: hőseink párosítása valódi szereplőkkel csaknem egyidős az animációs megjelenésükkel, Jerry egér már 1945-ben Gene Kelly mellett roptat a táncot a *Horgonyt fel!* meserészletében.

Ezúttal nemcsak a címszereplők, de valamennyi állatfigura – köztük a William Hanna- és Joseph Barbera-féle eredeti *Tom és Jerry*-rajzfilmekből ismerős cicalány, Spike bulldog és a Tommal packázó kandúrgaleri – animált alakként alkot külön világot; mintha az alkotók két egészen eltérő filmet – egy mérsékelt vonzó animációs burleszket és egy totálisan érdektelen esküvőszervezős, munkahelyi intrikás komédiát – próbálnának meg elkeseredetten összeragasztani. Legkésőbb a *Space Jam – Zűr az űrben* óta tudható, hogy nem sok jó származik abból (leszámítva persze a bevételeket), ha a rövidfilmes terjedelemre kalibrált – vicces és szerethető – rajzfilmfigurákat egészestés, animációt és élőszereplős felvételeket keverő filmből ültetik át. Ezt bizonyítja az ideji *Tom és Jerry* is, amely a rajongók nosztalgiájára bizonyára számíthat, de aligha fog új hódolókat toborozni a macska-egér duónak, akik (akárcsak Moretz) többet érdemelnének.

VARGA ZOLTÁN

Mortal Kombat

Mortal Kombat – amerikai, 2021. Rendezte: **Simon McQuoid**. Forgatókönyv: **Greg Russo**. Kép: **Germaine McMicking**. Zene: **Benjamin Wallfisch**. Szereplők: **Lewis Tan** (Cole Young), **Joe Taslim** (Sub-Zero), **Hiroyuki Sanada** (Scorpion), **Jessica McNamee** (Sonya Blade), **Tadanobu Asano** (Raiden), **Mehcad Brooks** (Jax), **Chin Han** (Shang Tsung), **Ludi Lin** (Liu Kang), **Josh Lawson** (Kano). Gyártó: **New Line Cinema / Atomic Monster Productions**. Forgalmazó: **InterCom**. Szinkronizált. 110 perc.

A videójáték-adaptációk fő problémája, hogy ha az interaktív médiumból kivonjuk az interakciót, akkor maradnak a filmes sablonok. A játékokból készült filmek vagy túlságosan ragaszkodnak az alapanyaghoz (*WarCraft*, *Tomb Raider*), vagy csak címükben emlékeztetnek arra (*Hitman*-filmek, *Far Cry*). Sajnos Simon McQuoid *Mortal Kombat*-ja sem tudta megtörni az átkot.

Pedig az 1992 óta töretlenül népszerű és rosszabbnál rosszabb filmekben feldolgozott verekedős játéksorozat potenciálisan jó alapanyag, mert bár van (háttér)története, de nem ezért, hanem a brutális kivégzésekkel záruló véres összecsapásokért imádják a gamerek, így karaktereik felhasználásával új, eredeti sztorik születhetnének. McQuoidék két területen jártak sikerrel. A nyitójelenetben a legjobb a harci koreográfia, később jóval teátrálisabbak az összecsapások, de összességében így is jól sikerültek, és a játékokhoz méltó módon naturalisztikusak. Másrészt Lewis Tant és bárgyú főhősét, Cole Youngot leszámítva jó a színészválasztás, különös tekintettel Joe Taslim fagyos főgonoszára, Sub-Zeróra és örök riválisára, Hiroyuki Sanada tüzes Scorpionjére. Kár, hogy nem dukál hozzájuk egy ép-kézláb történet. Az alkotók kedveskedni akartak a Mortal

Kombat-rajongóknak a rengeteg ismerős karakterrel, de nagy részük felesleges ebben a sztoriban, amelyet érdemes lett volna inkább Sub-Zero és Scorpion párharcára kihegyezni. A „laikusokat” nem fogják meghatni az ikonikus harcosok, így marad számukra a blődnek ható alaptörténet a játékokból, miszerint a Külső Világból a Shang Tsung nevű mágus nem egy sereget, hanem bajnokokat küld, hogy a bolygónkért halálig tartó küzdelemben győzzék le a Föld legjobbjait. Míg a játékvezérlő-gyilkos virtuális párbajokhoz ez elégséges, addig egy film fizikailag passzív befogatója szemszögéből nagyon kevés.

BENKE ATTILA

Boss Level – Játszd újra

Boss Level – amerikai, 2021. Rendezte: **Joe Carnahan**. Fényképezte: **Juan Miguel Azpiroz**. Írta: **Chris Borey**, **Eddie Borey**, **Joe Carnahan**. Zene: **Clinton Shorter**. Szereplők: **Frank Grillo** (Roy), **Mel Gibson** (Clive Vantor), **Naomi Watts** (Jemma Wells), **Will Sasso** (Brett), **Michelle Yeoh** (Dai Feng), **Ken Jeong** (Chef Jake). Gyártó: **WarParty Films / Scott Free Productions / EFO Films**. Forgalmazó: **Prorum Entertainment Kft.** Feliratos. 92 perc.

Az ugyan kérdés lehet, hogy Ami volt előbb: a cím vagy a koncepció, de az egészen

biztos, hogy mindkettő megelőzte a történet kitalálását a *Boss Level – Játszd újra!* forgatókönyvének írásakor. De nem baj, a videójáték struktúra valószínűleg ismerősebb is a célközönségnek, mint a klasszikus hollywoodi történetmesélés, és a gombhoz varrt kabát is tud csinos lenni. A film fő témája ezúttal ugyanis maga a szerkezet: mit kezd egy csak az akcióból értő, kicsit kiégett, ámde mégis szeretetre vágyó macsó (legyen az a film írója vagy főszereplője) azzal a kimerítő helyzettel, ha újra és újra át kell élnie élete legnehezebb napját.

Az ex-katona Roy az első pár hónapot a rátámadó örültebbnél örültebb bérgyilkosok kicselezésével indítja, hogy az-

tán félrészegen elkerülhetetlen véget érjen a helyi bárban. Az első szintugrást akkor éri el, amikor rájön, hogy a nyomkövetőjét kiiktatva kezébe veheti nem túl hosszú napja alakítását – így aztán az időhurokból kitörni vágyó Roy akcióba lendül, hogy eljusson az utolsó pályáig, ahol a világ pusztulásáért felelős főgonosz (Mel Gibson) vár rá. Az „akció *Idétlen időkig*”-ként pitchelt film üzenete ismerős lehet mindenkinek, aki játszott már boss-szinten: bármennyire is lehetetlen a helyzet, ne add fel. Ugyanez lehet a film bemutatásának mottója is, mivel a 2012-ben bejelentett, majd átírt, újra bejelentett, leforgatott, a saját bemutatóját lekéső, eltolt, majd a pandémia miatt eredeti forgalmazójától kidobott produkció végül a HULU stream-szolgáltatón talált otthon, ahol a megtévesztően hasonló tematikájú, ámde egészen más hangulatú *Palm Spring* már hangos sikert aratott. A Frank Grillót előszeretettel foglalkoztató Joe Carnahan mégsem adta fel: egy feszes, végig lendületben maradó, néha akár vicces-ötletes akció jelenetekből felépített filmet húzott rá a videójáték szerkezetre, amelyhez takaros tanulság-csomagot is kap a néző a tömény tesztoszteron-fröccs végére. Kezdő játékosoknak is ajánlott.

LOVAS ANNA

